

МОДУЛ 6

Сурвачка

ВРЕМЕ

3 x 40 мин

СЕЗОН

зима

МАТЕРИАЛИ

Дряново клонче,
пуканки, сушени
плодове, цветни конци
за украса

УМЕНИЯ

Естетически умения
Работа с ръце

КЛЮЧОВИ ДУМИ

Лечебни растения
Билки
Символ / Знак / значение

МЕЖДУПРЕДМЕТНИ

ВРЪЗКИ
Изобразително изкуство
Литература

Описание:

Изработване на сурвачка (сурвакница) по традиционния за всяко семейство и / или край начин. Дацата ще обсъдят символното значение на растителността в традициите и обичаите.

(за всяка страна този модул е различен)

Цели:

Децата да разговарят помежду си за символиката на коледните и новогодишни традиции; да помислят за смисловото значение на дряновото клонче и на другите материали, вложени в сурвачката.

Да почувстват дълбоката връзка между растителния свят и човешкия бит, традиции.

Техническа последователност:

1. Предварително се задава на учениците да носят необходимите материали за изработка на сурвачка.
2. Дава се възможност на децата да украсят дряновото клонче по свой вкус и по начин, който са виждали.
3. Поощряват се да разговарят за смисъла на дряна, пуканките и сушените плодове – какво изразяват и защо се използват именно те.
4. Втория учебен час се раздават на учениците работните листове.
5. Насочват се самостоятелно да прочетат „сурваки“.
6. След това децата се поощряват да дискутират в малки групи, да опишат своите наблюдения и разсъждения.
7. Ако имате повече време: Помолете децата всеки да помисли сам за своя любима приказка, стихотворение или басня с растения.
8. След това децата да споделят помежду си коя приказка са избрали и заедно да помислят какви растения има в нея.
9. Да запишат растенията от своите приказки и да помислят защо точно те са включени, какво предполагат, че е значението им, кое е характерно за тези растения и т.н.

Бележки за учителя:

Това занимание е най-добре да се проведе около Нова година (например преди зимната ваканция). Това ще настрои децата за предстоящите празници, но този път те ще погледнат към традиционната сурвачка от друг ъгъл – символното ѝ значение. На базата на този пример децата могат да се сетят за много други традиционни обреди, ритуали или предмети, изработени от растения и да помислят за значението им. Може да им дадете примери за традициите, свързани с други наши празници или с празници в други страни. Виж 'Media gallery'.

За приказките – може предварително да прегледате приказки като “Дивите лебеди”, в която се плетат ризи от коприва, “Тримата братя и златната ябълка”, „Ханс и бобеното зърно”
Добре е да попитате учителя по литература какво изучават децата в момента, за да може да се използват познати примери.

Изработка на сурвачка

СУРВАКИ...

... или знаехте ли, че така се нарича Нова година?

Срещу деня на свети Васил (1 януари), наричан „Сурваки“ се празнува „втори Бъдни вечер“. На този празник се меси баница, в която се поставят клончета от напъпил грян, наречени за имот, здраве, женитби, богатства и всякакъв успех.

За българите грянът е култовото гърво. Кората и листата му са служили за обработка на кожи и за боядисване на тъкани. Плодовете - гренките, са полезна храна с приятен вкус и аромат. Дренките са използвани и в народната медицина. Ето защо грянът е почитано гърво. То е символ на здраве и дълголетие, най-рано цъфти, а най-късно зрее. Символ е и на мъдрост, защото пръв известява идването на пролетта.

Най-важният обичай на Нова година е сурвакането. То започва от среднощ. Децата си приготвят от по-рано грянови вейки (сурвачки, сурвакници) и ги украсяват със сушени плодове, пуканки и чушки, червен конец, пъстра хартия, панделки, ябълки, - всичко, което е символ на здраве, дълголетие, израз на трудолюбие и празнично настроение. Те тръзват по къщите и удрят хората по гърба, като казват благословията:

**Сурва, сурва година,
Весела година!
Златен клас на нива,
Голям грозд на лозе,
Жълт мамул на леса,
Червена ябълка в градина,
Пълна къща с коприна,
Живо-здрavo до година,
Догодина, до амина!**

Пожелават се още: „пълна къща с деца, пълна кесия с пари, пълни обори със стока“

Децата навсякъде получават от домакините кравайчета, плодове, орехи, гребни пари и по-малки подаръци.

Обичаят сурвакане има разлики в отделните краища на България.

Разкажи на съучениците си как правите сурвачка в твоя край!

1.

Припомни си за значението на клончето от грян и украсата му. Кое - какво символизира? Защо нашият народ е избрал тези растения, с които днес правим сурвачката?

Аз мисля, че дряна символизира _____, защото

Украсата на сурвачката означава

2.

В нашата култура някои растения са много добре познати поради сезона, през който цъфтят, например: кокичето - първа пролет.

Напиши групи примери

Нещата, които аз научих днес: